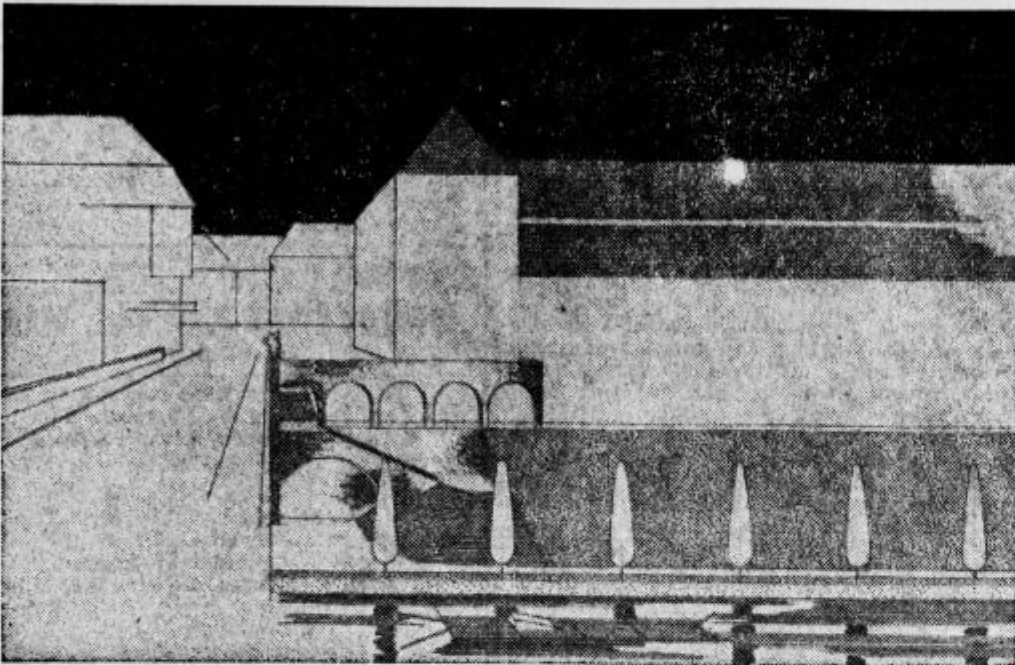

Maribor se modernizira

Regulacija bloka ob Dravi med starim in projektiranim novim mostom

Maribor, 16. oktobra.

O regulacijskih načrtih za ureditev starega Maribora s promenadno cesto, ki bo vodila od Melja ob Dravi proti Mariborskemu otoku, smo svoječasno že obširneje poročali. Kljub lepemu načrtu pa je ostalo še nereseno vprašanje prostora med starim in projektiranim novim dravskim mostom, na katerem se sedaj nahajata Bergova in Halbärthova tovarna usnja. Obe tovarni bodo morali podreti, kljub temu pa bi ostal pogled z glavnega mostu na ta del mesta še vedno neestetičen, uprli v ozadja Bergove, Osetove hiše in sosednjih zgradb v Židovski ulici. Ing. arh. Černigoj pa je predložil naravnost idealno rešitev tega težavnega problema, ki ima povrhu še to prednost, da je prav lahko izvedljiv skoraj brez pripomočka iz javnih sredstev, prinesla pa bo lastnikom v poštev prihajajočih prostorov prav znatne koristi.

Na zasnovi ing. arh. Černigoja je vplivalo bistveno sledeče: obstajati mora s svojim važnim urbanističnim pomenom (promet, vedute na oba bregova in na mesto), novi most, ki ga predvideva generalni regulacijski načrt v osi Kopališke ulice, nameravana regulacija Glavnega trga, zamisel promenada ob Dravi od Melja do otoka ter končno ohranitev v zgodovinskem in lepotnem oziru pomembnega dravskega stolpa. Aktualna pa postaja zamisel zlasti še zaradi nameravane zazidave praznega stavbišča med Bergovo hišo in dravskim mostom na Glavnem trgu.

Da se zakrije pogled z mosta na zadnjo stran

hiš, ki stoje nad Dravo ob vzhodnem delu Glavnega trga in ob Židovski ulici, naj bi se po zamisli ing. Černigoja zgradil vzporedno s temi hišami na njihovi južni (zadnji) strani (na dvorišču Bergove, skladiščne Osetove hiše ter na dvorišču hiš ob Židovski ulici) nov hišni blok v višini dveh nadstropij, ki bi segal od mostu do Kopališke ulice. Od promenadne poti, ki je na prostoru sedanjih tovarn v širini 10 metrov projektirana ob Dravi, bi ločili nov hišni blok deloma pobočje, deloma oporni zid, na vrhu katerega bi bila izpeljana še 4,5 m široka pot vzdolž celega bloka. Po tej poti bi bil dohod k stanovanjem v novem bloku, dočim bi imeli dovoz skozi dvorišča z Glavnega trga oziroma Židovske ulice. Do omenjene poti bi vodilo od dravskega mostu stopnišče z arkadami, od poti na promenadno cesto ob Dravi pa bi vodilo zopet veliko stopnišče četrtrkrožne tlorisne oblike. Tako stopnišče je zamišljeno ob starem in novem mostu. Ves blok bi bil zazidan v enotnem stilu ter bi prav poeščeno zakril neestetičen pogled z mosta na sedanje stavbe. Lastniki hiš ob Glavnem trgu in v Židovski ulici bi na ta način naenkrat dobili krasna stavbišča, ki bi jih gotovo hitro zazidali, saj bi v novih zgradbah dobile mesto najlepše ležaja in gotovo tudi najdražja stanovanja.

Gradbeni odbor je zamisel ing. Černigoja takoj sprejel, pozdravili pa so ta načrt tudi že lastniki v poštev prihajajočih hiš na Glavnem trgu in v Židovski ulici. Gotovo bo načrt odobren tudi na pristojnih mestih in bo prišlo v doglednem času tudi do njegove izvedbe.

„Slovenski delavec“

glasilo našega katoliškega delavstva, včlanjenega v Zvezi združenih delavcev, je izšel.

List »Slovenski delavec« je po svoji prvi številki, ki je včeraj dne 16. okt. 1937 izšla, izrazilo pokretaški v smislu poudarka skupnosti delovnih stanov in njihove borbe za socialno pravico na podlagi naukov Cerkve in njenega učenstva. Med članki moramo posebej opozoriti na članek vseučiliškega profesorja dr. Aleša Ušeničnika: »Delavec in Cerkva«, ki dokazuje, da je treba delavcem razmerje do Cerkve urediti, Cerkvi zaupati, v njenih naukih iskati edine rešitve križanih socialnih problemov, v svojo poslednostjo graditi novo družbo po navodilih papeških okrožnic, sprejeti njihovo obveznost in zavrniti komunizem kot največjo nesrečo. Drugi članek je od Jožeta Langusa: »Živimo iz Krekovih del«, v katerem nam oriše v jedrnat in sočni besedi veličino Kreka in veliko dediščino, ki smo jo podedovali iz Krekovega vsestranskega udejstvovanja, na podlagi katerega smo postali enakovredni velikim narodom in dosegli na rodno osvobodjenje. V uvodniku »Z Bogom za delavstvo« je označena smer in program lista, ki ga naslov sam pove. Prva številka »Slovenskega delavca« še vsebuje članek »Obletnica plebiscita«, sestavka »Gospodom duhovnikom«, »Kaj hoče ZZZ«, dalje drobne novice »Doma« in »Po svetuc«. Na tretji strani pa so pod zaglavjem »Z delavskih bojšč« pestra poročila o gibanju in delu ZZZ organizacije. Zanimiv je tudi posebni Vestnik vajencev, mladine ZZZ. »Zapisana pravica« je pravni svetovalec delavstvu, ki poljudno obravnava praktična pravna delavska vprašanja.

List je tiskan na štirih velikih straneh v dvo-barvnem tisku. »Slovenski delavec« izhaja tedensko, stane za člane ZZZ 24 din letno, za druge naročnike pa 36 din letno. Naroča se pri upravi »Slovenskega delavca«, Ljubljana, Čopova ulica 1. List toplo priporočamo!

Na kurji lov

Delavec B. z Ružičeve žage v Ribnici, si je domislil, da bi bilo boljše kosilo, ako bi bilo zraven krompirja še nekaj kuretnine. Samo po sebi to še ni nikakoli slaba misel. Zato pa je zapeljiva, če ni ravno odveč kur doma. Doma jih res ni bilo in tako ga je ta misel in želja zapeljala, da se je podal na lov. Pa tudi to bi ne bilo še nič posebno hudega, če bi šel v gozd na divje kokoši, dasi bi ga bil gotovo tudi za te prijel paragraf, pa bi bilo s tem združenega vsaj nekaj junaštva. A šel je na prave domače kokoši, zaprte v kurjici. Pa je nesreča ali pa tudi sreča hotela, da je davil na vse pretege, dočim so mu bedra molela še iz odprtine, ko pride hišni gospodar, okrog desetih zvečer je bilo, in ga potegne za nogo ter mu z električno svetilko posveti naravnost pod nos. Vsaka tajitev je izključena. Pač emola, ko je imel menda že 18 pulk podvajenih. Se večja smola drugi dan, ko je uklenjen pred občinsko pisarno vse skrušen gledal pred seboj cel kup svojih žrtev. Kam bi jih spravil tako številno naenkrat, bo šel premišljeval za zapahi. Občinski reveži v ubožnici so imeli vsi lahko dobro večerjo, ker gospodar podavljanih kokoši ni maral. Nepostavni lov je vsekako vedno kikirana zadeva.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, eklerozni, sečni kislini in sl. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

Gradba Slomškovega doma v Slov. Bistrici

Med številna slovenska mesta, trge in vasi, ki imajo svoje kulturne ustanove, kjer se katoliško slovensko ljudstvo vzgaja duševno pa tudi telesno, spada danes tudi Slovenska Bistrica.

»Slomškov farni dom«, ki bo služil samo v kulturne namene, je začela naša fara graditi. Vri Bistričani se tega niso ustrašili, marveč so začeli in hočejo tudi končati. »Doma« v Slov. Bistrici ne bi bilo, če Slov. Bistrica ne bi imela tako mlade, agilne in požrtvovalnega gospoda župnika Ivana Solinca. Bistričani se pa tudi zavedajo, da so dolžni veliko zahvalo gg. kaplanoma Miheliču Leopoldu in Fegušu Ignacu kakor tudi bogoslov-

cu Goričanu Henrikmu, ki so žrtvovali cele počitnice in dneva do dneva navduševali ljudi za veliko delo. Ljudje od navdušenih Ložničanov, dobrih Cigončanov, vnetih Novovascanov, pridnih Klopčanov pa tja do dobrotljivih Šentorčanov za čast božjo vnetih Devičanov in zadovoljnih Gornjebistričanov so vsi razumeli klic in prošnjo gospodov dušnih pastirjev. Bistriški farani, marsikateri dan ste žrtvovali, marsikateri voz gramoza ali peška pripeljali, marsikatero drevo podrli, sežagali in zvozili, marsikatero noč prebdeli in vse to Slomšku v epomin, Vam samim sebi v korist in zaslužje pri Bogu. Toliko ste že žrtvovali, da je »Doma« pod streho, toda Vaše navdušenje naj ne poneha, ampak vztraja tako dolgo, da boste lahko zadovoljnih in veselih src prisostvovali, ko bo duhovnik blagoslovil zidove in priklinal božji blagoslov.

Dev. Marija v Polju

Pripravljalni odbor za obnovitev »Skupine bo-jernikov« vabi vse nekdanje člane in vse one, ki so odslužili vojaški rok v naši vojski, na se-stanek, ki bo danes ob 9 pri Hladniku.

50 let v službi cerkve

Moravski cerkovnik gosp. Anton Grilj obhaja petdesetletnico svoje službe pri župnijski cerkvi sv. Martina v Moravčah. Rodil se je leta 1888 na Vrhu sv. Nikolaja v domači župniji. Že z 19. letom se je posvetil svojemu poklicu, katerega je nastopil 1. 1887 pod tedanjim dekanom g. Tomanom, njegovim prvim gospodarjem. Sedanji dekan g. Hafner mu je

že peti predstojnik, kaplanov pa je bilo med tem časom nad 30. Vzlje lepi starosti — letos je dopolnil 69. leto — je mož še zmeraj čil in živahen; pri svojih opravilih pa vreden in natančen kakor ura. Iz svojega življenja ve povedati marsikaj zanimivega. Krstno svečo je prižgal več kot 6000 novorojenčkom in pri kakih 1500 porokah je pomagal ženinom in nevestam pod zakonski jamcem. Ker je ob enem tudi grobar, je izkopal nad 5000 grobov, pri čemer bi ga bilo nekoliko skoraj zasulo.

Zaradi svoje prijaznosti in postrežljivosti je Mežnarjev oče, kakor mu pravimo po domače, pri faranih splošno priljubljen. Diči ga globoko versko prepričanje, poštenost in pa izredna delavnost, ki mu je pripomogla do ljubke domačije. Vseh 50 let je naročen na »Domoljubac« ter je vnet čitatelj »Slovenca« in drugih naših listov. Vsi, ki ga poznamo in cenimo, mu ob petdesetletnici želimo, naj ga Bog ohrani zdravega še mnogo leta nam in njegovi družini.

— Krojni tečaj s šivalno prakso v damskem salonu J. Kumelj prične 26. oktobra. Uspeh zaje-mam! Cena tečaja 250 din. Prijave: Židovska ulica 3/III, Ljubljana.

Zakaj je potrebno da tudi Vi žvečite

WRIGLEY GUMU?

(čitatelj: Rigli)

1. Čisti zobe
2. Pospešuje prebavo
3. OSVEŽUJE USTA
4. Umiri živce
5. Ublažuje hripavost grla

Zavitki po Din 1'—, 2'— in 5'—.

WRIGLEY

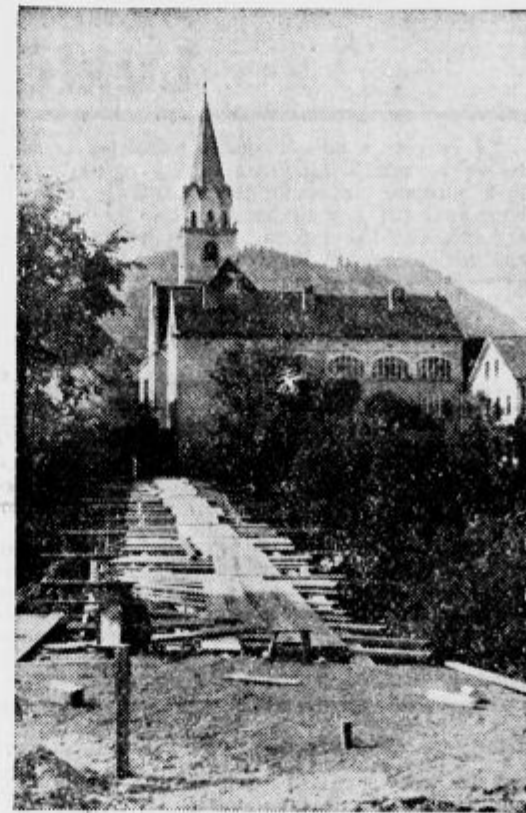
THE FAVORITE OF HOLLYWOOD

Guma za žvečenje po jedi.

Gener. zastopstvo in skladišče: Agentura Ozmo, Zagreb, Vlaška 72a, tel. 52-80

Leseni most čez Kokro v Kranju

Omogočiti razširjenje mesta Kranja čez Kokro na levi breg je bila že davno želja Kranjčanov. Najbolj primerna za stavbne prostore je planota nasproti župnišča proti severovzhodu. V razme-

Pogled na oder s Huj

Foto F. Jug, Kranj

roma kratkem času je nastala na levem bregu čisto nova naselbina »Na planini«. Huje in Klanec bi mnogo pridobila, ko delavec, ki prihaja utrujen iz tovarn pri Savi, ne bo treba do doma premagovati toliko klancev. Sedanja občinska uprava, ki ji načeluje g. Česenj, se je odločila zgraditi most, do katerega bo vstop s Štrossmayerjevega tega med Dijaškim konviktom in župniščem na mestu, kjer stoji kapela luške Matere božje. Dolina reke Kokre je med obema bregovima okrog 90 m široka in 30 m globoka. Dolina je na tem mestu ostro zarezana. Nad Polakovim jezom na levem bregu se dviga pokončna stena iz konglomerata, na dnu v strugi so izmenoma bele sipine, deloma grmičje in drevje, proti Klanecu je levo pobočje obraslo z lepimi smrekami, vmes pa se vije zelenkasta voda Kokre. Navzdol struge je viden nekeje v globini banovinski most v Lajhu, navzgor struge pa občinski most na Huje. Poleg tega bo mogoče opazovati starodavni Kranj, na skali sezidan, z novim »nebo-tičnikom« (hotel Evropa) od severnovzhodne strani. Z novim mostom bo divje romantična dolinica reke Kokre v neposredni bližini Kranja, odnosno v njem, šele odkrita.

Denarna sredstva mesta Kranja niso dopuščala zgradbe normalnotirnega železnobetonskega mostu. Most, ki je v gradnji, je mišljen samo kot prva etapa za naseljevanje na ravnem levem bregu Kokre. Ščasoma bo nastala potreba zgraditi železnobetonski most, ker bo za njega več interesentov in s tem seveda tudi več denarnih sredstev. To je bil vzrok, da se je občinska uprava odločila za zgradbo lesenega mostu v najeno-stavnejši izvedbi.

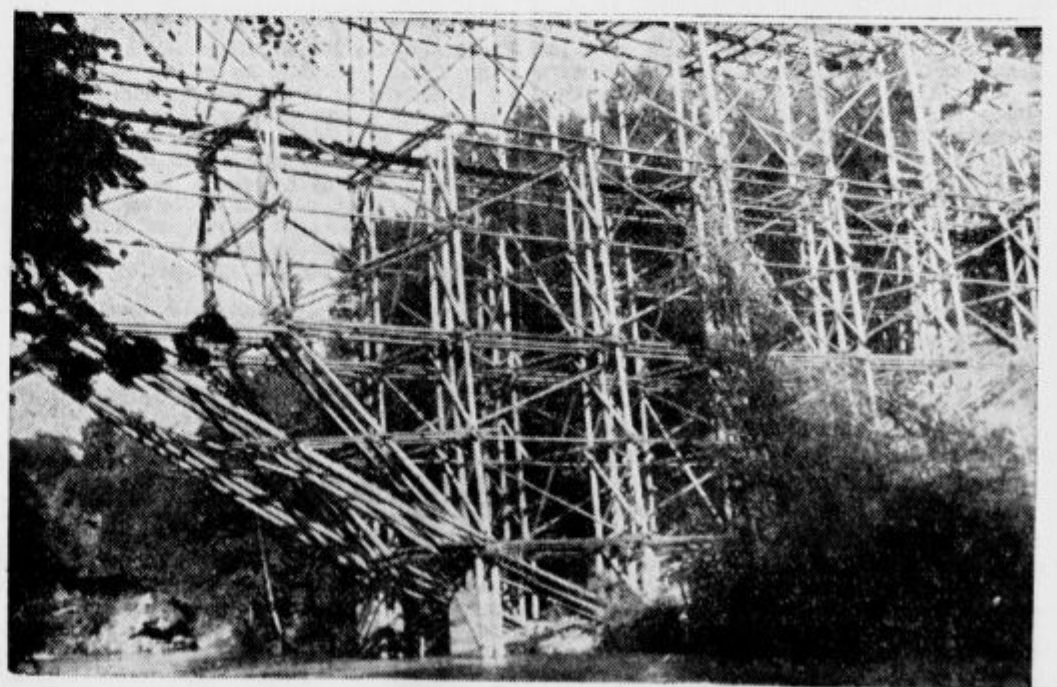
Nosilno konstrukcijo mostu tvorita dva loka 85 m razpetine na tečajih s predalčnima nosilcema, ker nudita konglomeratna bregova trdno oporo za loka. Oba loka segata čez cestišče, ob krajih predalčni nosilec sloni, v sredini pa visi na njih. Vsak lok je sestavljen iz dveh delov, med katere segajo vertikalni stebri predalčja. En tak del je sestavljen iz petih debelih tramov kvadratnega prereza dimenzij 26x26 cm in do-žine ca. 4 m, ki so med seboj povezani s svorniki, na stičnih regah so nameščeni železni vložki ki patenta »Kavkaz«. Skupna višina vsakega loka je ca. 125 cm in širina 82 cm. Tečaji so peresni in izvršeni v železobetonu. Predalčje porazdeljuje obtežbo enakomerno na lok in služi za prevzem veternega pritiska. Cela konstrukcija bo zaradi zavarovanja proti vlagi prekrita s salonitom in prekleškana s karbolinejem, lok sam pa bo na zunanjih in vrhnjih straneh obdan s pločevino. Širina med konviktom in župniščem znaša 470 m, mostičke samo pa bo široko na najožjem delu, kjer predereta loka mostičke, 370 m, v ostalem delu pa 4 m. Čez most bo mogoče prevažati vozila s tovori vred do 3 ton in se bodo mogli vršiti pogrebi na nameravano pokopališče na hujanski planoti.

Delo je izlicitalo za 300.000 din stavbenik in tesarski mojster Karel Kavka iz Ljubljane, ki je delal tudi znani viseči most v Mednem. V začetku avgusta so pričeli zabijati pilote za oder, ki je že popolnoma dovršen.

Ves most bo iz smrekovega lesa, ki je bil posekan pozimi, in se je v teku leta popolnoma osušil. Da bi ga jesensko deževje med obdelovanjem ne močilo, so stavbni prostor prekrili z leseno streho. Pod temi lopami je narisana oblika loka in predalčnega nosilca tako, da je mogoče videti ves podolžni profil mostu v naravni velikosti. Na tem profilu sestavljajo tesarji dele lokov. Luknje za svornike vrtajo z najmodernejšim vrtnalnim strojem na trofazni tok znamke »Festec«.

Piloti nosijo pet etaž odra, ki je močno povezan v vseh smereh. V prvi etaži je napravljena kombinacija razpiral, kjer je zadostna odprtina za eventualna po vodi plavajoča debila. Izdelava ca. 30 m visokega odra je bila zelo težavna in nevarna. Za oder je uporabljenih nad 200 m³ lesa, celotna poraba lesa pa bo znašala okrog 500 m³ smrekovine. Ves ta les je iz kranjskega okraja in pri tej veliki dobavi je dosti zaslužka za domačine.

Dostop s kranjske strani na stavbišče je skrit, zato še marsikdo ni opazil gradnje tega mostu, ki je v konstruktivnem oziru velika redkost in zanimivost. Malo ločnih lesenih mostov obstoja s tako ogromno razpetino, v naši državi je gotovo prvi. — V estetskem oziru bo novi most, ki bo gotov še letos, za Kranj velika pridobitev in bo povečeval slikovitost njegove lege.

Oder za zgradbo mostu

Foto F. Jug, Kranj

Pred nočnim sodnikom

V Ameriki pravico ponoči naglo dele

Sodišče, ki je doseglo v svojih obsodbah rekord, je newyorško takozvano »nočno sodišče«, ki deluje ponoči sredi mestnega dela Brooklyna. Sodišče je nastanjeno v neznatni sivi hiši, pred katero vse noči stoje cele vrste avtomobilov, črnih policijskih voz, v katerih policija dovaža svoje aretirance pred sodnika. Razpravna soba ni v ničemer podobna kakemu sodišču. V ozadju stoji pisalna miza, za katero sedi civilno napravljen gospod. To je sodnik. Za njegovim hrbtom je čez zadnjo steno razobešena ameriška državna zastava. Za drugo mizo sedi javni obtožitelj ali državni pravdnik. Tudi ta je v navadni civilni obleki. V sosednji sobi pa čakajo aretiranci, da jih povedo pred sodnika. Vsako minuto pridrvi pred hišo nov policijski avto z novimi aretiranci. Naglo, a brez razburjenja se vse dogaja.

To čudovito nočno sodišče je te dni izdalo svoje letno poročilo o delovanju za čas od 1. septembra 1936 do 31. avgusta 1937. Za čuda velike številke nam tukaj navajaj! V tem času je ta sodnik obravnal nič več in nič manj kakor 33.000 primerov! Vsak dan je vse polno obtožencev pred sodnikom. Kake dni več, druge manj. Toda nikdar ni bilo na dan manj sodnih obravnav kakor 50. Toda navadno jih je bilo čez sto. Dostikrat tudi 300. Največ obravnave je seveda ob sobotah. V tem oziru je dobila prvenstvo zadnja sobota letošnjega majnika, ko je takrat moralo pred tega nočnega sodnika kar toliko ljudi, da jih je bilo tega dne 498 obsojenih.

Sodi pa ta sodnik takole: Ko policija privede predenj svojega aretiranca, takoj vstane javni obtožitelj ter na kratko prebere svojo obtožbo. Ves njegov govor ne sme trajati več kakor 2 minuti. Sodnik si nato obtožena natančno ogleda, nakar zasliši nekaj priči ter nato razglasi svojo sodbo: kriv ali nekriv. Če je obtoženec spoznan za krivega, je stvar končana in možakar gre lahko kar domov. In s tem je zadeva končana.

Če pa sodnik spozna obtožena za krivega, ga najprej pouči, da lahko zahteva, da njegova za-

deva pride pred redno sodišče, če seveda obtoženec tako hoče. Obtoženec pa ve, da to pomeni več tednov preiskovalnega zapora, zato večina ne mara o rednem sodišču nič slišati ter se vdajo razsodbi tega nočnega sodnika. Ko je torej obtoženec pristal na sodbo nočnega sodnika, vzamejo obtožencu prstne odtise, ki z njihovo pomočjo v eni uri ugotove, ali je obtoženec bil že kdaj kaznovan. Nato ga znova privedejo pred sodnika, ki mu sedaj brez vsake nadaljnje obravnave naloži kazen. Ta sodnik sme obsojati le na denarne kazni ali pa na zaporne kazni do največ 5 mesecev in 29 dni. To nočno sodišče namreč ne sme obsojati na kazni pol leta ali več.

Kdo pride pred to nočno sodišče? Vsakdo, ki je med 4 popoldne in 6 zjutraj zagrešil kako manjše kaznivo dejanje. Samo taki pridejo pred nočnega sodnika, vsi drugi morajo pred redno sodišče. Pisana je taka družba pred nočnim sodnikom: Tukaj je mož, ki je v vagonu mestne železnice pljunil po tleh. Dokaz: Izjava sprevidni-kova. Sodba: Kriv. Kazen je izrečena čez eno uro: 10 dolarjev globe, katere mora takoj plačati. Pobotnico napiše sam sodnik. Tam je zopet nekdo na cesti nagovoril neznano žensko, tukaj so prijeli berača, ki je prosjačil. Dva zakonca sta se skregala precej na glas in je mož ženo udaril. Kriv je seveda vedno mož. Branjevec je slabo tehtal kalifornijske breskve, trgovka je svojo 12 let staro učenko pošiljala k strankam, česar ne bi smela. Vmes pa je na stotine tatvin. Kdor ukrade več kakor 10 dolarjev, ta pride pred redno sodišče. Zato se navadno vsakdo trudi, da bi dokazal, da ni napravil 100 dolarjev škode.

Naglo kakor bi šlo za kak ameriški športni rekord se vse dogaja, brez formalnosti in brez posebnega prerekanja.

„Tatarska novica“, ki je veljala milijarde

Tatarsko novico imenujemo tako novico, ki nam pripoveduje kaj strašno napetega in senzacionalnega, kar pa se nazadnje izkaže za zlagano. Nihče pa menda ne ve, zakaj se je takih novic prijel ime »tatarske novice«.

Ta označba izvira še iz časov rusko-turške vojske leta 1853. Takrat so se na strani Turkov zoper Ruse bojevali tudi Angleži in Francozi, kateri so potem dolgo časa oblegali rusko trdnjavo Sebastopol na polotoku Krimu. Na Turškem je deloval angleški časnikarski poročevalec Warren, kateri je meseca septembra leta 1854 izvedel od nekega Tatarja, ki je jezdil iz Carigrada v Bukarešto, da je padel Sebastopol. Mož je to novico brž obdelal in jo kot časopisno novico poslal prav

100 metrov visoko nad dolino reke Ogden v Ameriki, v državi Utah, so zgradili tale velikaški vodovod.

Nad pet milijonov dolarjev pozabljenih

Bančni oddelek države Newyork, ki nadzoruje delovanje posameznih bank, je pred kratkim izdal svoje letno poročilo, iz katerega posnemamo tele zanimive podatke:

Letno poročilo je sestavljeno na podlagi poročila 440 nadzorovanih bank. In te banke so poročale, da je v njihovih kontih, kateri obsegajo

več kakor 10 dolarjev, 51.000 takih, na katere so njihovi lastniki doela pozabili. Vsi ti konti znašajo skupaj celih 5.400.000 dolarjev! Ti milijoni sedaj kličejo svoje gospodarje, ki pa se od nikoder ne oglašajo.

Več kakor polovica tega denarja je takega, da se zanj že celih 20 let ne zveni živa duša. Če se do konca tega leta ne bo oglašil noben lastnik tega denarja, ga bodo banke po preteku 20 let izročile državi v varstvo. Toda država tega denarja ne bo porabila za se, ampak ga bo le upravljala za lastnika, če bi se nazadnje vendarle odkod oglašil. Če pa je med tem lastnik že umrl, ga dobe dediči, če se oglašijo, pa najsi medtem minejo še tako dolga leta.

Po postavi države Newyork so banke dolžne vsak kontu hraniti in ga varovati celih 15 let. Ko ta leta minejo, morajo skozi 5 let vsako leto javno v listih razglašati, da se išče lastnik tega in tega bančnega konta. Ko pa mine 20 let, morajo banke v bankah tako pozabljeni denar izročiti državi v nadaljnje ravnanje.

Od teh omenjenih 5 milijonov in 400 tisoč dolarjev jih bodo na koncu letošnjega leta banke morale izročiti državi 2.800.000 dolarjev, če se v teh mesecih ne oglašijo noben lastnik, kar pa tuži ni več verjetno.

Najdaljša avtomobilska cesta

Evropa si prizadeva, da bi rastočemu avtomobilskemu prometu čim prej zgradila take ceste, ki bi avtomobilskemu prometu docela ustrezale. Medtem pa, ko si Evropa to šele prizadeva, je Amerika to nalogo že dokončala. V kratkem bo namreč dograjena velikaška cesta, ki bo vodila avtomobiliste od Aljasko v Severni Ameriki do mesta Buenos Aires v južno-ameriški Argentini. Ta cesta bo celih 21.000 kilometrov dolga ter se bo začela v mestu Fairbanks na Aljaski, končala pa se bo v Buenos Airesu. Šla bo torej skoraj čez vso severno in južno Ameriko. S tem bo to največja in najdaljša cesta na svetu. Narejena bo po večini iz betona ter bo za sedanje razmere najpopolnejša avtomobilska cesta na svetu.

Bolezni zoper bolezni

Ze dalj časa je znano, da človek, kateri je imel kako akutno ali kronično bolezen, potem ko je ozdravel, nekaj časa sploh ne nalezne nekaterih drugih bolezni. Tako je znano, da otroci, ki so enkrat preboleli davico, ne nalezajo več škrtatke. Zadnje čase pa so znova dognali, da otroci, kateri imajo odprto tuberkulozo, ne dobe navadnih otroških bolezni, n. pr. ošpic. To dejstvo si znanstveniki razlagajo tako, da je bolno človekovo telo v nekakem trajnem obrambnem stanju zoper bolezni, zaradi česar potem človekov organizem bolj uspešno odvrta nove bolezni, ki mu prete.

„In mi smo pomagali...“

Ko je bilo l. 1918 konec svetovne vojne, je bilo v Združenih ameriških državah vse veselo. Vriskačja, hrupna množica je polnila ceste mesta Bostona in povsod so nosili bandera z napisom: »Mi smo zmagali!« — Slučajno je bila v pristanišču tudi angleška bojna ladja, ki je bila polna zastavic. Neki angleški pomorščak, ki je videl bandera v mestu, je nalepil na ladijske zastavice listek s skromnim napisom: »In mi smo pomagali.«

Kaj je odkrila angleška polarna ekspedicija

Polarna ekspedicija angleških univerz pod vodstvom J. M. Wordieja se je z norveško jadrnico »Lebjörn« vrnila v Leith. Poglavitna naloga ekspedicije je bila ta, da so preiskovali kozmične žarke v velikih višinah v bližini magnetnega tečaja. Razen tega pa je imela ekspedicija še druge pomembne uspehe. Tako je odkrila šest novih tlorodov in različne otoke in zalive na severni obali Baffinove dežele. Odkrili so novo obrežno črto v dolžini 1000 km. Izkopali so veliko nekdanjih nasebin Eskimov krog Baffinove obale, s čimer so dobili nove podatke o izvoru Eskimov na Grenlandiji. — Ekspedicija je prinesla izredno bogate zbirke eskimovih etarin za muzej v Cambridgeu.

»Prodaj vendar tiste leteče ribe in si kupi zlate ribice!«

Skrivnost Marijinega kipa

Pred nekaj časa so časopisi poročali, da so anarhistično-komunistične tolpe v Barceloni razdejale slavnostni kip Matere Božje v benediktinski opatiji v Montserratu pri Barceloni. Kakor pa sedaj poročajo, komunisti takrat niso razdejali pravega kipa, marveč le njegov posnetek. Original kipa pa je shranjen nekeje na skrivnem kraju, ki zanj nihče ne ve. Skrivališče je znano le trem menihom, ki pa bi drug brez drugega tega skrivališča tudi ne mogli najti. V svojem skrivališču je kip skrit že od leta 1933.

Kje je kip skrit, je povedano v treh verzih. Toda nobeden izmed teh treh menihov ne pozna vseh treh verzov, ampak samo enega. Priti morajo torej skupaj vsi trije menihi, da si povedo vse tri verz, ki navajajo, kje je treba iskati skriti kip. Vsi trije menihi pa so strogo zavezani vsakomur molčati o vsem tem, kar jim je znano. Zato tudi nihče ne ve, kateri so tisti trije menihi, ki poznajo to skrivnost. Urejeno pa je tako, ako bi kateri izmed teh menihov medtem časom umrl: Svojega verza ne sme noben menih nikomur povedati. Pač pa sme v slučaju smrtni nevarnosti svojo skrivnost zaupati svojemu meniškemu soprobru, ki je že vnaprej določen. Tako je skrivnost Marijinega kipa dobro shranjena, dokler ne pride dan, ko bodo slavni kip Matere božje znova lahko postavili na njen prostor.

Brivska in frizerska razstava

Poleg velike svetovne pariške razstave imajo sedaj tudi veliko mednarodno razstavo brivske in frizerske umetnosti. Poročevalec, ki si jo je bil ogledal, pravi, da mora človek kar strmeti, ko vidi take reči. Tako so mednarodni frizerji tamkaj razstavili frizirano umetno glavo, s katere se blešče kar tri barve umetno pobarvanih las: belo, modro in rdeče. Pa tudi druge sila drzne barvne sestavine se vidijo na raznih lasiščih. Brez dvoma je vse to mnogo bolj zanimivo kakor pa lepo.

Sicer pa obiskovalec na tej razstavi vidi tudi reči, ki se splačajo gledati. Kako mnogostranska in velika je ta frizerska razstava, najbolj dokazujejo številke, koliko je bilo za to razstavo potrebnih električnih napeljav. Tako so morali položiti celih 40 kilometrov kabla, s katerim dovajajo razstavi električno silo. Aparati za trajno kodranje, električne škarje za navijanje las in drugi olupševalni aparati porabijo vsako uro za 4000 frankov električnega toka.

Solčni žarek zoper raka

Rumunska zdravnica dr. Marina Busila, ki je iznašla zanesljivo sredstvo zoper raka. Bolezen se da z njenim zdravilom ozdraviti v 6—7 tednih, če

ni posebno huda, če pa je prav huda in nevarna, jo pa novo zdravilo užuga najkasneje v 22 tednih. Zdravica je izumila nekaj aparat, s katerim lovi solne žarke. Pravi, da zna ujeti »solčni žarek št. 1«, ki ima iste lastnosti kakor radij.

Kitajsko-japonsko bojišče

Bitke se odigravajo na treh bojiščih, na severnem, na sanghajskem in južnem pri Kantonu.

Na severnem bojišču, ki je poglavito, so Japonci najprej zasedli črto, ki jo tvori železniška proga Tientsin-Peiping-Tatung, ki gre vodoravno od vzhoda proti zapadu. Od te črte so potem začele prodirati ločeno tri japonske armade: 1. Od Tientsina proti jugu ob železniški progi, ki pelje v Nanking. Tukaj so Japonci pridrli že do mesta Tsinan. 2. Od Peipinga proti jugu ob železnici, ki pelje v Hankou. Na tej fronti so Japonci dosegli točko, kjer se železnica lomi v stransko progo proti Taijvanu. Taijvan je tudi že zaseden. 3. Naprej proti vzhodu ob železniški progi, ki pelje v pokrajino Suijuan. Tukaj so zasedli prestolnico Suijuan in prodirajo še dalje. Polovica peterih severnih pokrajin (Suijuan, Cahar, Sansi, Hopej in

Santung), ki merijo za 6 Jugoslavij in štejejo 80 milijonov prebivalcev, je že v japonskih rokah. Na sanghajskem bojišču so srditi boji, toda Japonci so Sanghaj napadli samo, da privežejo tukaj kitajske armade, da ne bi ovirale glavnega pohoda Japoncev na severu. Kitajci se tukaj odlično branijo.

Na južnem bojišču pri Kantonu (otok Formosa, ki leži nasproti, je japonski) so bili večidel le letalski boji.

Z letali so Japonci bombardirali večidel vsa večja mesta ob kitajski obali.

Zastavice na zemljevidu pomenijo kraje, ki so jih Japonci zasedli pred 3 tedni in za danes ne veljajo več. Veriga, ki teče ob kitajski obali, pomeni, da je obala od japonskih vojnih ladij blokirana.

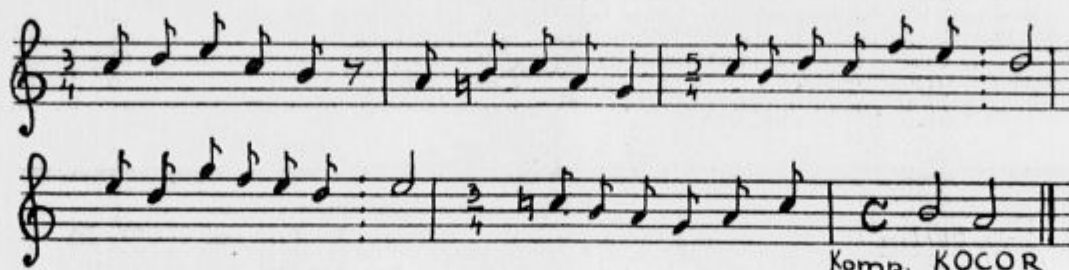

Lužiškosrbska priloga „Slovenca“ 17. oktobra 1937

Rjana lužica,
sprawna, přećelna,
mojch serbskich wótcow kraj,
mojch zbóžnych sonow raj —
swjate su mi Twoje hona!

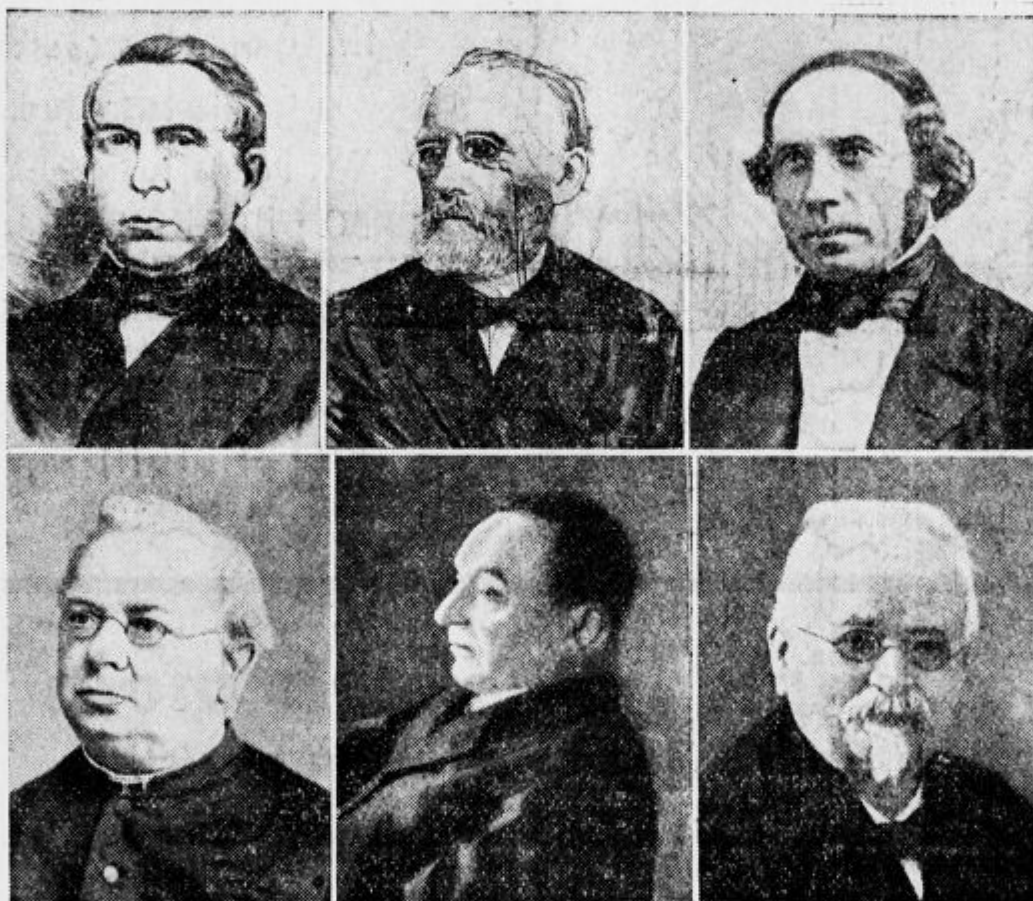
Zaž ty přiciduzny,
šatwiscow nam ty,
ač, gab' muže štanuši
ša hrowj lud hje žywiši
gódne nimer hobjpomnešča!

H. Zejler.

Komp. KOCOR

Lužiški narodni buditelji Može večnega spomina

1. Handrih Zejler (1804—1872), pastor in prvi lužiški pesnik; 2. J. A. Smoleř (1816—1884), zbiratelj narodnih pesmi in politični voditelj; 3. K. A. Kocor, prvi lužiški komponist; 4. Michał Hornik (1833 do 1894), budišinski kanonik in narodni vodnik; 5. J. Bart Čišinski (1856—1909), župnik in največji lužiški pesnik; 6. Arnošt Muka (1856—1932), znanstvenik in narodni voditelj

Lužiškosrbska beseda Jakub Bart-Čišinski

Beseda srbska, o zvončkljaj!
Nebes ljubezen v Tebi diha!
Ti meni boš nevesta zdaj,
ponos, skrivnost sanj mojih tiha!

Ti mojim si ušesom vrisk,
jeziku mojemu sladilo!
Ko bolen sem od srčnih stisk,
me dvigne Tvoje lahno krilo.

O, grej nas, sipaj svoj sijaj,
ubogih Srbov radost tiha!
Beseda srbska, o zvončkljaj!
Nebes ljubezen v Tebi diha!

Zvoniš mi kot pomladni dih,
na strune vse igraš dišeče,
ko pod pero mi diven stih
ust Tvojih sladka moč šepče!

Ti ogenj mojih si besed
in krona mojega imena!
Ko vihre medejo nam sled,
si mislim zvezda razsvetljena!

td

Ja prisaham Bohu a našemu nejnadnejšemu knjezu, knjezu... krali českem a jeho gnadze džědžicóm a všicknym potomnym kralóm českým, burgermajstru a radže toho města Budyšina wěrný, poslužný in narodny być we dnje a w nocy, hdyž ja wot nich napominan budu, a při radže stać w všicknych wěcach, kotare woni za lěpše poznaju, jich lěpše pytać, a jich hórše wobwarnować; tak jak mi Bóh pomoz a jeho swjate slowo.

Najstarejši lužiškosrbski jezikovni spomenik iz XV. stoletja; prisega budišinskih meščanov

Lepa lužica,
zvesta, ljubljena,
mojih srbskih dedov kraj,
mojih sanj pobožnih raj —
sveta so mi Tvoja polja!

Prišel Tvoj bo čas
zavzete Tvoj kras,
o, da vstali bi možje,
da za narod svoj živé
vredni večnega spomina!

td

V vrsti priloge iz slovanskega sveta, ki jih je začel izdajati »Slovenec« z bolgarsko in češkomoravsko številko, je zdaj prišla prilika, da obvestimo svoje čitatelje s stanjem najmanjšega slovanskega naroda: Lužičanov, tega svojevrstnega, folklorno izredno zanimivega in narodnostno neverjetno vztrajnega naroda — otočiča v germanskem morju. Prav v teh dneh, ko smo se spomnili in živimo še bolj pod težkim vtisom žalostne usode naših koroških sonarodnjakov, ki se utapljajo v istem tujem jezikovnem telesu kakor Lužičani na severu, hočemo nuditi Slovencem to lužiško podobo vztrajnega dela za kulturno samobitnost naroda manjšega kot mi v dokaz, da le povezanost vsakterega člana z zemljo, z narodno preteklostjo, z jezikom in svojevrstnostjo običajev ter z otroško vero more za stoletja in tisočletja ohraniti narod še v tako težkih časih. Njih zgodbe so tako strašno podobne naši tisočletni usodi: že od zgodnjih stoletij na svoji zemlji so, še preden so se zgenili pod vodstvom svojih narodnih vojevodij, že začeli izgubljati kos za kosom svoje prelepe zemlje. In to je zgodovina lužiškega naroda: ne blesteče vojne zmage, ne kraljevski spomini, niti ne slavna prestolnica, ne vojskovodje in slava, temveč živa zavest živega organizma, neizmerna ljubezen do svoje kulture, jezika, ki je med najbolj zvenečimi slovanskimi jeziki, in do narodnega izročila. In zato se njihova narodna himna ne ozira po politični slavi, borbenosti in šovinizmu, temveč budi le strast do lepote Lužice, lepe in zveste do vsega, kar je Lužici sveto ter želi le priklicati može, ki bi bili vredni večnega spomina z delom za ohranitev narodnih kulturnih svetinj. Zato smo postavili na čelo naše številke lužiške narodne buditelje in vodnike in postavili v temelj lužiško ženo, ki s svojo ljubeznijo in zvestobo podpira bistveno lužiško rast in je porok za

bodočnost. Tudi če je Lužica še tako majhna, če je komaj nekaj čez sto tisoč Srbov, tudi če je zunanje politično razdeljena na 2 deželi, v vseh javnopravnih telesih podrejena tujejezični oblasti, da, tudi če je v sebi razdeljena jezikovno v dva jezika, ki terjata medsebojno prevode, izmenjavo del, ki se ločijo tudi v pisavi, v latinici in v gotici, tudi če jih deli vera v protestante in katoličane in tudi, če je Lužičanom zabranjeno vsako javno zborovanje, kljub vsej tej in taki usodi bo lužiška narodna samobitnost živela in ustvarjala po zaslugi žene, nositeljice preteklosti in bodočnosti, izvora organskega življenja. Vkljub temu, da nimamo danes več aktivnih svojih centralnih prosvetnih ustanov, ne Matice srbske, ne študentovskih društev in ne pravih časopisov, da imajo minimalen pouk v materinščini, kljub vsemu Lužičani verujejo, da jih more rešiti le neomajeno zaupanje v idejo sedanjega nemškega vodnika, ki jo poudarja v vsaki priliki: da mora biti človek zvest svoji rasi, svoji krvi in zemlji, prežet do dna z duhom svoje zgodovine! In z njimi verujemo mi Slovenci v Zejlerjeve preproške besede, ki so z zlatom vrezane v Srbski dom: »Serbstvo dyrbje trwac!« — Serbstvo mora žiweti!

Vsem cenjenim sotrudnikom te priloge, najvidnejšim kulturnim delavcem Lužičanov, ki žive v svoji ubogi domovini, in ki so se žrtvovali, da nam predstavijo svojo lepo Lužico od vseh strani, se najlepše zahvaljujemo z željo, da bi naša priloga vzbudila v vseh Slovencih ljubezen do njihovega naroda in spoštovanje do njihovega dela, ki naj učaka obilen sad! Obenem pa bi kakorkoli želeli pripomoci k pravilni oceni njihovih teženj, ki je samo ta: ohraniti srbsko narodno samobitnost, živeti svoje kulturno življenje, ne politično, ki ga lužiški Srbi že po svoji naravi živeti ne morejo in ne mislijo.

A. Terstenjak: Dekle iz Dolnje Lužice (evang.)

A. Terstenjak: Dekle iz Gornje Lužice (katol.)

O lužiškosrbskem narodopisju

B. Šwela, pastor in filolog

Kar imamo povedati o lužiškosrbski folklori, moremo združiti vse v pojme: narodna noša, pesem, običaji in navade. Iz bogate zakladnice naj podamo tu le neka stvari.

Zadnji ostanek lužiškosrbske noše so izginili v preteklem stoletju. Nazadnje je obstojala iz pruskomodre suknene suknje in črne nizke ploščate čepice, pred tem pa iz bele platnene suknje z rdečimi ali zelenimi volnenimi ovratniki in visečo čepico iz bobrove kože. — Danes imamo samo še žensko narodno nošo. Ta učinkuje s svojo barvito veselilo sliko. Mogli bi jo imenovati izraz veselo, brezskrbne narodne duše. Toda tudi za resne in žalostne ure življenja je izbrala narodna noša posebne barve. Razlikujemo tri barvne skupine. Prvo skupino imenujemo pisano, to je običajna noša, nedeljske in praznične obleke. Kot posebno častljivo se je udomačilo zeleno krilo. Drugo skupino imenujejo Lužičani »slajhtno« — priprosto, enostavno. Krilo sestavljajo krovnice: temnomodra, rjava, temnozeleno ter morebitne drugobarvne proge. Naglavne rute so temne barve ali bele. Te barve se nosijo v postnem času, v polžalosti, po kakem požaru in tudi med vso vojno dobo. Tretja je »carina« — črna: črna krilo in jopica, bela glavna in narpna ruta in bele nogavice. Starejše in posebno revne žene nosijo tudi črno glavno ruto. Tako

nem pa zasledimo dve osnovni potezi: ali je vozal ploščat in popolnoma izgine, ogli stoji široko na strani, ali pa je vozal konicasto obrnjen navzgor, ogli pa so položeni trdno ob strani in navzdol leže. Po domače imenujejo prve »kšilkate« — kralate, druge pa »konkate« — ščetljive jezičke; vse skupaj pa »rogate« — oglate.

Vse te glavne rute zavezujejo in pritrjujejo z iglami. Zavezujejo jih vsaj praznične rute, posebne žene likarice — »glazarnice«. Poleg navedenih je v navadi še ena oblika, varovalo pred pripeko — »emaganc«, kakor jo nosijo ob košnji in pri pletvi.

Druga osnovna oblika pokrivala je trdna kapica, ki je prevečana s trakovi, petljami in drugimi dodatki. Od teh se je ohranila pri nas »hupac« kot nevestina avba, čepica nevestinih družic, kakor tudi botrineka, birmaneka in obhajilna čepica. V splošnem pa so ti deli obleke običajni le še v Borkovem. V moji občini ni že od leta 1917 nobena nevesta nosila »hupac«-pokrivala.

Ostale skupine čepic so čipkasta čepica z belim kodrastim nazobčanim ovratnikom, ki jo nosijo južno od Chošebusa, kakor tudi v zapadnem delu okraja Kalawa; »kušava« brez nazobčanega ovratnika, prevlečena z žametom.

Kot pokrajino že danes živčih narodnih noš si moremo ogledati severno polovico okrožja Chos, Větošow, občino Żyłow, zahodno polovico okrožja Wojerece (Hoyerewerda) in katoliško ozemlje.

Vstopimo zdaj v lužiško prejšnico. V veliki sobi sede poštene deklice, 20 do 30 po številu. Vsaka ima pred seboj kolovrat, katerega živahno brnjenje napolnjuje izbo. Ena izmed njih je voditeljica, imenovana kantorka. Pri teh zbiranjih ob kolovratih je doma prava lužiška folklor. Tu pojejo, igrajo, pripovedujejo; prepevajo duhovne pesmi, korale,

ali skubljenje petelina in jahanje. Te zabave, namenjene prvotno poljskim duhovom, izvajajo fantje. Odgovarjajoča igra deklet je tek v vreči, ki ga vrše na čast vil na poljanah. Zelo priljubljena je tudi edina zimska svečanost »pust«. Izvajajo jo s posebnimi obhodi, pri katerih igrajo tako zvane »maškare« veliko vlogo. Tretji dan svečanosti gredo fantje, našemljeni v različne obleke, skozi vasi in prosijo pri vsakem gospodarju jedila in denarja, kar potem skupaj pripravijo in zajedo. O Binkošti postavijo v vasi mlaje, in sicer fant pred vrati svoje neveste ali mladina skupno pred hišo, kjer je sedež deklške družbe, ali pa na vaški loki. Mlade stražijo ponoči, kajti največja zabava mladine iz sosedne vasi je, da svojim sosedom ponoči podžagajo mlaj.

Med domače svečanosti spada predvsem svatba, ki je zvezana z različnimi običaji. Bistveno pri vsem je odkup neveste. Nevesta sedi v družbi svojih družic za mizo v očetovi hiši. Široko odprti vhod v hišo je okrašen s slavalokom, nakar se pripelje ženin s spremstvom iz svoje vasi. Ni pa sprejet z veseljem, temveč nevestini svatje zastražijo vhod. S cepci, burklami in podobnimi predmeti oboroženi markirajo boj proti viličevcem. Končno vprašajo, kaj žele in puste voz na dvorišče. Vstopi pa samo starešina, gre v sobo, pozdravi navzoče ter spregovori svoje besede, češ, da ga pošilja pošten fant X. Y., ki da išče družice in zato vpraša, če bi mu mogli pri tem pomagati. Ena od deklet odgovori: Tu bi bila ena, ki bi bila zanj in ki bi mu jo dali za nevesto, toda radi njenih čednosti jo mora primerno odkupiti. Sicer pa se mora zavedati, da mora ženin nevesto tudi živeti in lepo z njo ravnati. Vazno in veselo se pripravijo, tako s citati iz svetega pisma in pesmimi o božji pomoči. Končno se pogode za donesek, ki pride zopet v zakladnico predic. Šele nato lahko pride ženin. Preden pa gre v cerkev, mora še opraviti veliko kesanje, pri katerem mora vse svate prositi za odpustanje, če jim je kaj hudega prizadel. Na poti v cerkev gre starešina z nevesto naprej, za njim pa ženin s prvimi svatom. Šele pri oltarju stopi k nevesti. Po blagoslovu gredo okrog oltarja, pri čemer gre mlada žena na levi strani ženina v znak, da je možu dolžna spoštovanje. Na poti k svatbi mora sprevod iti skozi več slavalokov, pri katerih ga zadržijo z »šrangom« in se morajo odkupiti. Te svatbene običaje je opeval Matko Kocyk v precej dolgovznem, toda v kulturnozgodovinsko pomembnem eposu.

In zdaj še o smrti. Ko človek izdihne, odpro okna in ogledalo zaostro z belim prtom. Obleko umrlega zlože na podstrešje in se je ne smejo, kakor tudi ostale zapuščine, štiri tedne dotakniti. Ponekod sežgo elamo iz postelje na meji posestva, razlože posteljo ter jo postavijo v šupo. Praznovanje? Ne. Zdravstveni in naravni zakoni, katerih globok smisel nas napolnjuje s spoštovanjem. Pred pogrebom postavijo kratek odprt na dvorišče, kar pomeni ogled trupla, ne po zdravniku, temveč pred vso javnostjo. Obiskovalec ne jelja nobenih praznih fraz o sočutju, temveč reče jasno in mirno: »Bog vas tolaži v vaši žalosti!« — Govedu in čebelarom sporoča: Vaš gospodar je mrtev.

Na pokopališču zasujejo grob v prisotnosti pogrebcev, ter takoj zasade nanj majhen lesen križ z imenom in letnico pokojnega. Potem gredo pogrebci, najprej možje in nato žene, od leve strani

Tekma pod petelinom (podobno našem stehvanju)

okrog groba, pokleknejo in pomolijo tiho molitev. Po pogrebu je v hiši žalosti še preprosta pogrebščina, ki je mišljena kot poslovilna južina ter poteka vseskozi dostojno in svečano. Svečanost se zaključuje z duhovno pesmijo o minljivosti življenja, v Borkovu navadno s pesmijo »In zdaj Te zahvalimo, Gospodi!« Jaz sem mnenja, da smatrajo to svečanost kot žensko nevidno dušo s svojim Zveličarjem. Zato pravijo zlasti pri ženskih mrljih, tudi pri starih: Imela je lepo žensitino.

Se več večjih in manjših posebnosti bi moral omeniti, če bi hotel podati popolno sliko dolnoje-lužiškega narodnega bogastva. Poročati bi moral o lužiški narodni pesmi, o pripovedkah in mitoloških narodnih izročilih, o tipih hiš in o opravih, predvsem pa o težkem čolnarstvu po jelastih rokavah Spreve, o sanah in o dresalcih po gladkem ledu zamrznjenih rečnih kanalov, ali pa tudi o zavratnih škodah teh voda, ki imajo prav tako kot človek, dve duši: z eno odtrga in opustoši, kar z drugo pomaga graditi. Toda snov je, hvala Bogu, tako obsejna, da je na tem kratkem prostoru ne morem obseči.

Pogreb v Blatih (na barju)

Dolnelužiška dekleta pri preji

napravljene hodijo žene ob prvih dneh praznikov. Veliki petek, na Vnebohod, postne dni, Vernih duš dan, na 10. nedeljo po sv. Trojici in k sv. obhajitu. Izključeno je, da bi na te dni prišla kaka žena v cerkev v pisani obleki.

Ta črnobela obleka velja tudi za žalovanje. Poprej so si najbližji sorodniki v žalosti ogrnili belo platneno ruto, ki je pustila odkrit le majhen del obraza. To sem videl nazadnje 1887 v Werbem v Dolnji Lužici; v mnogih okrajih, posebno pri Picnu, se pa je najbrž držala še dalje. V sosednih delih Gornje Lužice je bila še pred vojno običajna. Dandanes pa je najbrž že povsod prenehala.

Lužiška narodna noša je raznolična, kakor življenje samo. Najizrazitejše so razlike pri pokrivalih. To je ali naglavna ruta, ki se zaveže, ali pa iz trdne kapice. Naglavna ruta, ki jo vidimo tu, je praznično pokrivalo novejšega datuma, ki se je razvila na domačih tleh pri Barjanah iz prejšnjih priprostejših oblik. Tu razlikujemo dve obliki zavezovanja, da se zaveže ruta pod brado ali pa na tilniku. Sam sem mnenja, da so zavezovalce žene pri prašnem delu tesno v tilniku, pri poljskem delu pa bolj zračno pod brado. Oboje najdemo v Lužici. Kot nedeljska in zakmašna ruta je običajna ruta, ki se zaveže spredaj, in sicer v vseh protestantskih občinah kot pregrinjalo preko kape, v gotovi obliki pa tudi v katoliških krajih. Na tilniku zavezana ruta pa se je udomačila kot praznična noša le v Lipi in Lelchi. Je pa osnovna oblika narodne noše Barjanov. Ruta se je najprvo zavezovala na tilnik, nato na temenu, pozneje so podprli robove s trdim papirjem, kar se je razširilo v danes poznano obliko. Tudi v načinu tega zavezovanja najdemo skoraj v vsaki občini nekoliko razlike. V glav-

borejo čtivo. Preko ene zime se more začeti nautičiti na pamet 40 do 50 korajnih sprevov (v teh krajih so sami protestantje). Kantorka drži strogo disciplino. Po duhovnih pesmih pojejo narodne pesmi. Pripominjam, da imamo Lužiški Srbi ogromno zbirko narodnih pesmi, ki jih je zbral v letih 1841 do 1843 Smoler in so jih dopolnili Jordan, Muka, Černý in drugi. Znanih je okrog 1.600 narodnih pesmi, približno 800 večinoma z zelo starimi napevi. Večina so ljubavne pesmi, manj jih je verske vsebine; te se imenujejo »bamžojške arije«, t. j. papeške pesmi, kar je dokaz, da izvirajo še iz katoliškega časa pred reformacijo. Kake tri ali štiri govore se celo o bojih za svobodo naroda. Preden tujec zapusti to predilnico, mu privedejo na roko »trak preeske« v posebno čast, za kar se on oddolži z darom v blagajno »deklet-predice«.

Dekleta imajo namreč svojo posebno organizacijo, ki se udeležuje predvsem pri javnih svečanostih in pri javnem petju. V postnem času se zbirajo v nedeljah ob 5. popoldne ter gredo družno skozi vas, pojoč korale. Isto tudi na Veliki petek popoldne ob 3., pri čemer zvone fantje z zvonic. Pri tem velikonočnem zvonjenju pritrkavajo tako, da prva dva zvonova zvonita v taktu. Potem pojejo tudi pri večjih požarih, ki so nastali po nesreči, skozi štiri tedne na pogorišču. V početku svetovne vojne so naša dekleta vsako nedeljo popoldne pela sredi vasi spokorne pesmi. Ko je leta 1911, vladala velika suša, so se zbrala dekleta v procesije in pela preko polja spokorne in prošnje pesmi. Jaz sem prepričan, da izvirata te petje še iz predkrščanske dobe.

K javnim svečanostim mladine spada tudi še »petelinji boj« — »kokot« po končani rzeni žetvi

„Križarji“

R. Domaška, župnik in pisatelj

Srbsko ljudstvo je ohranilo svoje navade in običaje, ki najlepše izražajo njihovo notranje mišljenje. Lužičani imajo globok smisel za resnico svoje vere ter se z vdano pobožnostjo udeležujejo praznovanja praznikov. To se pri katoličanih kaže najlepše v velikonočnem času. Katoliški Lužičan v zadnjih treh dneh velikonočnega tedna opusti vsako umazano delo, kakor kidanje in voženje gnoja itd. Večino teh dni, zlasti na veliki petek, prebudi v cerkvi. Svojim konjem splete grive, da bi za praznične dni bili kodrasti. Ko duhovnik pred celo zbrano vasio zapoje: »Vstal je Gospod Jezus Kristus!« mu vsa fara z gromkim glasom odgovori: »Aleluja!« na kar mladina s močnimi strelci in z možnarji oznanja veselo vest širom čez polja in njive. Po poljih in njivah zvone pesmi posameznih far. Ni se še na velikonočno jutro zazorila zora, že pokajo možnarji in kličejo vaščane v cerkev. Gospodarji hite k maši, kajti po maši bodo sedli svoje konje. Dopoldne je cerkev prenapolnjena. Celo ded, oprt na palico, in babica z

vnučki so prispeli, da bi videli — križarje; vasi še enkrat, morda zadnjikrat...

Zbere se do sedemdeset, pa tudi manj jezdecov, vsi v praznični obleki, gospodarji in njih sinovi, pa tudi hlapci. Njihovi konji, skrbno hranjeni in zdaj slavnostno učešani, se bleste v največjem blesku. Sedla in uzde, pasovi in drugo, vse ima posrebrane, pozlačene, koščene ali medene okraske. Nad konjskimi ušesi vihrajo židani trakovi, dar gospodinje ali ljubice duše; ponavadi so pisani in rdeči, če pa je kdo iz svojice v tem letu umrl, zeleni ali modri.

Takoj po maši na Veliki dan se zberejo ti jezdec v črni obleki in v visokih klobukih (cilindrih) pred cerkvijo ter na krasno ozaljšanih konjih gredo okrog nje. Duhovnik da voditelju z zlatom okrašen križ ali pa božjo matro z glavnega oltarja. V spremstvu zvonov in petju cerkv. pesmi zavijejo znova okrog cerkve, da potem ponese radostno vest o Vstajenju čez vasi in polja do sosednje fare, od koder pridejo zopet novi križarji. Ljudstvo gleda na tuje križarje s kritičnimi očmi, da ocenijo, kako ima ta ali oni okrašenega konja. Po blagoslovu se vrnejo tuji križarji v svoje fare, domači pa pridejo nazaj, hvalč Boga, ter prinesejo svojim otrokom in svojim dragim velikonočne »odpustke«. Tisoči in tisoči, zlasti ljudje iz bližnjih mest, prisostvujejo vsako leto tem sprevodom, procesijam lužiških jezdecov-križarjev.

Dolnelužiška svatba

Katoliški »križarji« v velikonočnem sprevodu

Odgovor na anketo:

Kaj ovira pouk slovenščine

XII.

V »Slovenec« z dne 20. julija 1937 vprašuje g. Nestrokovnjak (= Janez Kalan), kdo je kriv, da danes ljudje, ki so dovršili gimnazijo, slovensko ne znajo. Krivdo nosijo po njegovem mnenju učitelji slovenščine in ostalih predmetov. V naslednjem bočem na kratko pokazati, ali so krivi učitelji, in če so, koliko je krivde na njihovi strani in koliko je leži izven njihovih moči. Opozoril bom tudi na momente, ki še od druge strani vodijo našo šolo do takih uspehov, ki niso v skladu niti z zahtevo učenega programa niti s pričakovanimi javnosti.

V začetku poletja leta 1935 (dne 9. julija) je nekdo ugotovil v »Slovenec«, da je slovenščina v tistoletnih šolskih izvestjih »dobro«. Prebral sem vsa naša srednješolska izvestja in spoznal, da je taka hvala preprosta in prezgodnja. Vzemimo iz izvestij v podrobnejši pretek samo oddelek za pismeno nalogo iz narodnega jezika. Samo pri razboru pravopisne strani jezika v približno 700 naslovih pismenih nalog, ki jih je v šol. letu 1934-35 dalo v izdelavo višješolcem na okrog 20 srednješolskih zavodih v Sloveniji kakih 50 učiteljev slovenščine, more vsak jezikoljubelec spoznati, kaka pravopisna zmeda vlada med našimi poklicnimi negovalci vzorne knjižne slovenščine. Skoda, da se ne da razbrati tu še izreka!

Eden se skuša ravnati po Brezniku, drugi po dnevnem časopisu, tretji hoče uveljaviti svoje nazore, četrti pa piše, kakor mu pride trenutno v pero. Razlike nahajamo pri učiteljih na istem zavodu in celo pri eni in isti osebi.

Med napakami srečujemo vse vrste posebnosti. Ene se zdijo preostanek starejših šol (solnce, čustvo, nacijonalen), druge razodevajo idejno razbežnost (Ujedinitelj — Zedinitelj, jugoslovanski — jugoslovenski, po odloku Ministrstva prosvete — po odloku prosvetnega ministra), tretje, te so v ogromni večini, izvirajo iz površnosti, do neke meje pa tudi iz nepoučenosti in nediscipliniranosti (upliv, čtivo — štivo, sport — šport, zvonjenje, življenski, Peterček, oktoberski, prizoritev, kraljevič in Kraljevič Marko, kralj in Kralj Matjaž, Shakespeareov — Shakespearejev — Shakespearejev).

Pri iskanju poti v umevanje te odločno prevelike pravopisne svobode se nam odkrivajo zanimiva spoznanja. Med starejšim pokolenjem je jezikovna kultura na predvojni stopnji, ki zastopa skrajno puristično stališče, oslonjeno na logično pravilnost in brezizjemnost glasoslovnih pravil v smislu nemške mladogramatične struje. Ti puristi v našem jeziku v prvi vrsti trebijo germanizme in druge barbarizme, jezika posebej pa ne kultivirajo. Njihovo delo je enostransko in ovirano. Mlada generacija se je izobrazila doma na slovenski univerzi pod vodstvom naših najboljših moči, a se v nad 90% večini posvetila proučevanju književnosti. Njihova jezikovna izobrazba je bolj mnogogrede pridobljena, razni jezikovni problemi, četudi čisto praktičnega značaja, so jim precej tuji ali pa se jih ne zavedajo. Tako usposobljenost je zopet enostranska in za uspešno gojenje lepote in čistote ter bogastva materinske pomanjkljiva.

Na drugi strani pa je upravičena in naravna zahteva, da se v štirih letih pouka v nižji šoli usposobi absolvent male mature v obvladanju opisne slovnice, predvsem pravopisa, izreke ter besede in stavne analize, kar je podlaga za lepo, tekočo in lahko govorjenje in pisanje. Toda s poukom jezika ni tu nič boljše kot v višjih razredih. K že imenovanim vzrokom se pridružujejo še novi. Prečesto poučujejo slovenščino na tej stopnji učitelji, ki jim je slovenski jezik le postranski predmet; zato nimajo zanj ne dovolj potrebne izobrazbe ne prave ljubezni. Stališče, da more slovenščino poučevati vsakdo, ki mu je materinski jezik, je zmotno. Važen vzrok je dalje v tem, da učitelji ostalih predmetov ne skrbijo dovolj za lepoto izražanja ne sebe ne svojih učencev, ampak slavistovo delo kvirajo, ker govorijo in pišejo jezik, ki je vse prej kot vzoren. Kaj naj naredi slovenist v štirih urah, ko ga v ostalih 26 urah šolskega pouka tovariši premalo ali pa celo nič ne podpirajo. Moči, ki niso iz naših krajev doma, to stanje samo okrepljujejo.

Solo bi morali podpirati predvsem starši, ki imajo pri jezikovni vzgoji svojega otroka že od prvih dni pač največji delež. Skrbeti bi morali, da govorijo doma vedno z otrokom v lepi, jasni in čisti slovenščini, ne pa v pouličnem žargonu ali pa celo v tujem jeziku. To slednje se po napadni mentaliteti navaja n. pr. v Mariboru tudi kot olajšujoča okoliščina, ko se pridejo starši pogajati za pozitiven red. Antagonizem med Kranjci in Stajercji pa je znak narodne in kulturne omejenosti. Nadalje je docela zmotno mnenje, da so slovenščina ne sme strogo ocenjevati in da iz slovenščine noben naš dijak ne more pasti. Nasprotno je res! Slovenščina je danes osrednji predmet slovenske šole in tvori hrbtenico jezikovnega pouka — na tem mestu sta bili pri nas pred vojno nemščina in latinščina —, zato se mora vzeti pouk slovenščine resno in strogo ocenjevati, ne pa dopustiti, da sme učenec nekaznovano pačiti knjižni jezik. Noben narod si tega ne dovoli.

Med nadaljnjimi vzroki naj navedem še te-le: preveliko število učencev v posameznih oddelkih, zaradi česar se ne more učitelj v potrebni meri zaposliti s posameznikom; prepogosto menjavanje učnih moči, pri čemer trpe učenci radi različne metode podajanja snovi, obsega zahtev in učenci se navadijo spekuliranja; v višjih razredih združen pouk slovenščine in srbohrvaščine, kar do-

pušča za obravnavanje slovenščine vsekakor premalo časa, a se še ta mora izrabiti skoraj ves za književnost, za jezik sam pa ostane bore malo ali pogosto kar nič.

Če upoštevamo omenjene momente in po- fšemo morda še drugih, tedaj nam bo v Nestrokovnjakovi tožbi marsikaj razumljivo in mu bomo priznali, da ima deloma prav. Ker pa zahteva javno življenje, da absolvent srednje šole, ki stopa v krog slovenskega izobraženstva, zares zna slovensko v govoru in pismu, zato je nujno potrebna zavedna in močna reforma najprej v krogu izoblikovalcev naše mladine.

Ker ni jezik zgolj sredstvo za sporazumevanje, ampak se v njem tudi javlja naše duševno življenje, in ker se držimo, da smo, in izjavljamo, da hočemo ostati kulturni narod s svojim književnim jezikom, tedaj je neizogibno potrebno, da se prav vsi učitelji slovenščine in ostalih predmetov zavedo svoje poklicne dolžnosti, da po- ostre čut za nego knjižnega jezika, da se pod- vržejo disciplini glede enotnosti pravopisa in pravorečja in da opuste svoje osebne »nazore«, ki so le prečesto samo izraz lastne ničemurnosti.

Ze drugo leto imamo v prometu novi Breznik-Ramovšev Slovenski pravopis, ki je bogat v besednem zakladu, urejen po sodobnih smernicah in sta v njem pravopis in izreka normirana. Ta pravopis, ki ga ni nihče v osnovah znanstveno zavrnil, je dobil letos v januarju potrebno sank- cijo najvišje slovenske prosvetne oblasti. Po njem se bodo morali od začetka novega šolskega leta vestno ravnati vsi učitelji in to tudi zahtevati od svojih dijakov. Nobeno skrivnost ne bom menda izdal, če povem, da je pravkar v delu šolska iz- daja pravopisa, ki bo še smotrneje urejena, iz- popolnjena in cenejša ter tako slehernemu do- stopna.

Stanko Bunc.

Kranj

Združenje obrtnikov v Kranju bo začelo 17. t. m. risarski tečaj za mojstre in pomočnike v istih prostorih kakor je bil lansko leto pouk za kalkulacijo. Poučeval bo strokovni učitelj g. Ivan Kregar, in sicer v glavnem o skiciranju raznih oblik, pa tudi detajlno v naravni velikosti.

Prvi letošnji prosvetni večer — posvečen spo- minu dr. Kreka — je bil v četrtek, 14. oktobra v Ljudskem domu v Kranju. Spominski večer je začel predsednik Prosvetnega društva g. Pelicon, ki je izrekel nekaj besed o dr. Kreku. Kot prva točka je bilo prednašanje zbirne deklamacije na čast velikemu Evangelistu, takoj zatem pa je stopil na oder moški pevski zbor, ki je zapel pod vodstvom g. dirigenta Cirila Mohorja pesem »Po- vejite ve planine«. Tej točki je sledilo izredno zanimivo predavanje prosvetnega inšpektorja g. Ivana Dolencea.

Potovka prehodila v 40 letih 190.000 km. V Preddvoru je umrla potovka Ivana Čavs, ki je prehodila vsak teden trikrat pot iz Preddvora v Kranj. Izračunali so, da je v 40 letih prehodila samo na tej poti 190.000 km. Umrla je zaradi poškodb, ki jih je dobila pri padcu v Kranju, kjer jo je podrl neki kolesar.

Ptuj

Ljudska univerza v Ptuj bo pričela s svo- jim rednim delom. V torek, 19. oktobra ob 20 bo predaval v prosvetni dvorani v Mladiki znani zgodovinar g. prof. Franjo Baš iz Maribora o temi: Ptuj v politični zgodovini Stajerske.

Mislila je, da je njeno perilo belo...

Če primerjate »navadno« oprano perilo s perilom opranim z Radionom, Vas očiten razloček prese- neti. In sicer zato: Navadno pralno sredstvo od- pravi nesnago samo s površine — in nič več. Ra- dion pa stori mnogo več: Krepki kisikovi mehurčki pronicajo skozi tkanino, zrahljajo in izločijo tudi trdovratno in utrto umazanijo. Zato Schichtov mora z Radionom oprano perilo biti bolj belo in bolj čisto. In ker poleg tega pere zelo prizanesljivo, ostane perilo dalj časa trpežno.

RADION
pere sam

Križanica

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13			14	15			16	17			
18			19			20				21	
22		23	24			25	26		27	28	
	29			30				31			
32	33		34	35			36	37		38	39
40			41			42				43	
44		45	46			47	48		49	50	
	51					52			53		
54	55			56	57			58	59		60
62			63			64				65	
66		67	68			69	70		71	72	
73					74				75		
76					77				78		

V vsak prostorček vstavi po eno črko. Besede se začno pri številkah, nehajo pri debelih črtah ter pomenijo:

Vodoravno: 1. stara dolžinska mera, 5. azijska visoka planota, 8. ruska sveta podoba, 13. leposlovna oblika, 15. pomembnejši otok v Velikih Antilih, 17. znamenito jugoslov. območje mesto, 18. druga beseda za silo, 19. najmanjši del snovi, 20. del rida, 21. del naslova, 22. italijansko mesto ob Adizi, 24. prometno sredstvo, 26. oglarska na- prava, 28. Hamsunov roman, 29. eden od peterih čutov, 30. ud izumrlega naroda, 31. večje romun- sko mesto, 33. usnjarski izraz, 35. poljski pri- delek, 37. pisalna potrebščina, 40. prometno sred- stvo, 41. svetopisemska oseba, 42. Kreitenova dra- ma iz rimskega življenja, 43. tuja beseda za epis,

44. del glave, 46. del poslopja, 48. del človeka, 50. roparska ptica, 51. svetopisemska oseba, 52. an- gleška trdnjava v Arabiji, 53. tuja beseda za ma- lika, 55. vrsta japonskega fižola, 57. tovrstna žival, 59. poljski pridelek, 62. domača beseda za termin, 63. drag kamen, 64. tuja beseda za državno bla- gajno, 65. turški gospodar, 66. levi pritok Zgornje Tunguske, 68. druga beseda za vrsto, 70. jugoslo- vanska reka, 72. abesinski naslov, 73. del vojko- vanja, 74. druga beseda za plast, 75. živinska kr- ma, 76. vrsta poka, 77. italijanski ognjenik na Si- ciliji, 78. glava obnovljenega ilirskega gibanja na Slovenskem.

Navpično: 1. nadležna žuželka, 2. vrsta vina, 3. mirtev predmet, 4. trgovski izraz za pred- plačilo, 6. alkoholna pijača, 7. finsko pristanišče,

9. del sobe, 10. skrajšano žensko krstno ime, 11. tuja beseda za potujočega pastirja, 12. prostor za igre in boj v starorimskem cirkusu, 14. grška sveta gora, 15. večji polotok v severni Evropi, 16. la- tinsko ime za grškega boga ljubezni, 17. gruča prsti, 23. tuja beseda za vrsto naglasa, 24. ropar- ska žival, 25. domača žival, 26. vrsta pokrivala, 27. rimski bog vojske, 28. jugoslovanski denar, 32. druga beseda za vestjo, 33. del telesa, 34. velika ptica, 35. druga beseda za cvetlico, 36. beseda iz očenaša, 37. jezik južnega budizma, 38. slonov zob, 39. čebelji izdelek, 45. vrsta stropa, 46. del dre- vesa, 47. izraz pri kartanju, 48. domača žival, 49. del gledališča, 50. večja reka v zasadenem ozemlju, 54. Vovkova ljudska igra, 55. domač rokodelc, 56. grški junak pred Trojo, 57. ena najbližjih zvezd, 58. vzhodni krivoverc, 59. indijanska lovilna pri- prava, 60. južna rastlina, 61. natančen rokodelc, 67. rimski pozdrav, 68. moški glas, 69. ženski glas, 70. tuja beseda za glas, 71. otroška beseda za očeta, 72. posmrtno bivališče izvoljenih.

Smarje pri Jelšah

Sadna razstava. Dne 17. in 18. oktobra t. l. bo v dvorani Katoliškega doma v Smarju zelo zanimiva sadna razstava pod pokroviteljstvom okraj- nega glavarja g. dr. Kartina in pod organizacij- skim vodstvom okrajnega kmetijskega referenta g. Bračka. Ta dan bo blagoslovljena in odprta nova sadna sušilnica. Ob priliki te razstave bo priredil tudi vrtnarski odsek podružnice majhno razstavo zelenjave in cvetlice; razen tega bo zastopano še čebelarstvo.

Krško

Po dolgem deževju je vendar nastopilo pri- jazno, sončno jesensko vreme. Kaj prijazno se sončijo orumenele vinske gorice, na žalost pa skoraj že vse obrahe, kajti v splošnem je trgatve povsod minila, ker so bili vinogradniki primorani potrgati grozdje, katero je zaradi vednega deževja veliko utrpelo na gnilobi. V splošnem pa letošnji pridelek zadovoljuje glede množine in kvalitete. Saj bo pa tudi vino za ljudstvo edini vir letoš- njih dohodkov, kajti vsi ostali sadeži in poljski pridelki so zaradi stalnega slabega vremena skraj- no utrpeli in bodo komaj zadostovali za skromno preživljanje tukajšnjega prebivalstva. Ker bo torej kupčija z vinom letos edini dohodek ljudstva, bi bilo samo želeli, da se pri bodoči kupčiji dosežejo temu primerne cene, da bi si ljudstvo z izkupičkom vinskega pridelka pomagalo uravnovesiti svoj na vseh straneh težak in obupen gospodarski položaj celega okraja.

Zagorje

Občina se je lotila podaljšave zagorske kanali- zacije! Upati je, da bodo prebivalci ob novi cesti rešeni nadležne podtalne vode, ki jim je odslej občutno nagajala zlasti v kletih.

V Zdržnem domu bo danes popoldne ob 3 občni zbor Prosvetnega društva. Člani vabljeno! Zvečer ob 7 pa bo v Zdržnem domu Krekova proslava Na spor-du je govor, petje, deklamacije. Pridite polnoštevno!

Rešitev križanice

z dne 10. oktobra

Rešitev križanice z dne 10. oktobra:

Vodoravno: 1. vime, 5. določilo, 13. lat, 16. arena, 17. salina, 18. koze, 19. belina, 20. Vače, 21. Nepal, 22. Anica, 23. Caf, 24. Ana, 26. Laze, 27. data, 28. del, 29. Udine, 31. Rem, 32. Eva, 34. lov, 35. ilok, 37. Atila, 39. koleb, 41. ekonom, 42. Alah, 44. ata, 45. Pitamic, 47. opolo, 49. Lehar, 50. Ares, 51. Uda, 52. kij, 53. oko, 55. kuluk, 57. ara, 58. Roje, 60. gami, 63. nos, 64. irh, 65. komet, 67. Atene, 69. Golo, 71. Makole, 72. Belo, 73. Rače, 74. minaret, 75. Oka, 76. Bari, 77. ka- ravana.

Navpično: 1. vaba, 2. Irena, 3. Melita, 4. enica, 5. Dana, 6. osa, 7. Laval, 8. Olaf, 9. Čič, 10. Ineni, 11. lan, 12. okel, 13. lopar, 14. Azazel, 15. Telemah, 23. cev, 24. Adonis, 25. Anam, 27. dekalog, 28. Dob, 29. ulomek, 30. etapa, 33. vatek, 34. lepak, 35. Ikarus, 36. Koc, 38. ilo, 40. Lah, 41. eta, 43. ali, 46. Irui, 47. oda, 48. oje, 51. Urh, 52. komora, 54. omela, 56. logar, 57. aroma, 58. rokav, 59. jelen, 61. atek, 62. snob, 64. lek, 65. Kana, 66. teta, 67. Abo, 68. era, 70. oči, 71. mir.

Kauče otomane modroce

poceni in solidno izdeluje
Ivan Habič, tapetnik
Ljubljana - Poljanska c. 17
Sprejemam popravila

Sposoben mlad prodajalec (trg. pomočnik iz špecerijske stroke) kot propagandist

se sprejme. Nudi se stalna plača in povračilo stroškov. Spretni, delovni gospodje v starosti ca 25 let, ki so že odslužili vojaški rok, z znanjem slovenskega, hrvaškega in nemškega jezika, in ki imajo predvsem veselje do potovanja, naj pošljejo ponudbo, po možnosti s sliko, na upravo lista pod »Propaganda« št. 16.451.

Najcenejše manufakturno blago

dobite pri
Branko Makar

**Kolodvorska
ulica 24**

Na zalogi velika količina zimskega blaga po tovarniških cenah — kakor ženske in moške suknje, hubertusi, loden dubl ter vseh vrst železničarske uniforme. — Za neobvezen ogled se priporočam.

Dobro vpeljano trgovsko podjetje na solidni podlagi išče solidnega družabnika

s 700 do 800.000.— Din na varno prvo mesto. Ponudbe upravi »Slovenca« Maribor pod »800.000.—«.

Kurja očesa

Najboljše sredstvo proti kurjim očesom je mast CLAVEN. Dobite v lekarnah, drogerijah ali naravnost iz tvornice in glavnega skladišča **M. Hrnjak**, lekarnar, Sisak. Varujte se potvorb!

Ugoden nakup barhentov
3 dinarjev za meter
pri Trpinu, Maribor, Vetrinjska 15

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

reg. zadruga z neom. zavozo

Ljubljana, Miklošičeva cesta 6
v lastni palači

obrestuje hranilne vloge najugodnejše.
NOVE VLOGE vsak čas razpoložljive
obrestuje po 4%, proti odpovedi po 5%.

Puh-perje
očisteno, pošiljam po najnižji ceni. — Zahtevajte cenik. **Edolf Wolfenstein - Čonopija** Dunavska banovina

MALINOVEC

pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuhan — se dobi na malo in veliko v lekarni dr. G. PICCOLI, Ljubljana, nasproti »Ne-botičnika«.

Hiša

3 sobe, kuhinja, vodnjak, elektrika, klet, gospodarsko poslopje, velik vrt — napredaj. Cena 50.000 din. Potreben kapital 32.000 din. — Stanko Vrazova št. 21, Pobrežje, Maribor.

Modroce

posteljne mreže, železne zložljive postelje, otomane, divane in tapetniške izdelke nudi najceneje **RUDOLF RADOVAN** tapetnik - Mestni trg 13 Ugoden nakup morske trave, žime, cvilha za modroce in blaga za prevleke pohištva

Cunje

krojaške odrezke, star papir, tekstilne odpadke ovčjo volno, govejo dlako (aravco) — kupi vsake množino **ARBEITER - MARIBOR** Dravska 18

Za JESEN, DEŽ IN Blato

7025—44
Tople domače copate, izdelane iz volnenega sukna, z usnjenim podplatom in suknem medpodplatom. Neobhodno potrebne vsaki gospodinj. Ženske stanejo Din 39.—, moške din 49.—.

78655—658
Zadnja novost. Elegantne ženske galoše. Zgornji del je izdelan iz lahkega prožnega materiala in so vsled tega zelo udobne za hojo.

1977—64728
Za oficirje, podoficirje, orožnike, ne najdete prikladnejše obutve kot je ta. Izdelani so iz trpežnega boksa z usnjenim podplatom.

98157—660
Elegantne in močne moške galoše s specijalno pojačenim podplatom. Obvarujejo Vaše čevlje pred vlago, a Vaš dom pred nesnago.

2495—6424
Zadnja novost. Eleganten damski čevljiček iz črnega diftina, ki popolnoma nadomesti semiš, s polvisoko peto in usnjenim podplatom.

3762—64700
Visoki otroški čevljički iz močnega mastnega in nepremočljivega usnja z usnjenim podplatom. Zelo prikladni za šolsko mladino v dežju in blatu. Od 31—34 Din 69.—, od 35—38 Din 79.—.

Našim odjemalcem pripravili smo veliko izbiro obutve za vsako vreme, za vsako priliko, pritem pa za tako ceno ki odgovarja vsakemu žepu.

PRIDITE, PREPRIČAJTE SE!

Bata

PROMETNA BANKA D.D.

V LJUBLJANI
Štritarjeva ulica 2
Telefon štev. 21-49

se priporoča za vse
bančne posle.

➔ **Izplačuje brez omejitve stare in nove naložbe**

VINA

iz
Centralne vinarne
v Ljubljani
bodo zadovoljila Vaše
pivce najbolj
TELEFON ŠTEV. 25-73

»KAPPEL« PISALNI STROJI

so najmoderneje konat-irani, trajni in v cenah brez konkurence. Plačilo v ugodnih obrokih. Zantevajte neobvezno predvajanje. Rabljeni pisalni stroji se vzamejo v zameno. Samoprodaja pri tvrdki:

Kleindienst & Posch
Maribor
Aleksandrova cesta 44

Čitajte in širite
»Slovenca«

LANZ

BULLDOG-TRAKTORJI MLATILNICE

Generalno zastopstvo:

JUGO - AGRAR
NOVI SAD, Železnička ul. 96

